

С.Т.Мамадалиев,^{1*} А.Н.Аутаева,¹ А.Т.Бекмұрат²

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университет, Алматы қ., Қазақстан

²Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университет, Қызылорда қ., Қазақстан

БОЛАШАҚ АРНАЙЫ ПЕДАГОГТАРДЫ ДАЯРЛАУДА ЖОБАЛЫҚ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН ТӘЖІРИБЕЛІК КОМПОНЕНТТЕРІ

Аңдатпа

Бұл мақала болашақ арнайы педагогтарды кәсіби даярлау жүйесінде жобалық оқыту технологиясының құрылымын айқындауға және оның тәжірибелік компоненттерін ғылыми-әдіснамалық тұрғыда негіздеуге бағытталған. Қазіргі инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру тәжірибеге бағытталған, интегративті және рефлексивті оқыту форматтарын талап етеді. Осы контексте жобалық оқыту технологиясы болашақ арнайы педагогтардың пәндік, диагностикалық, коммуникативтік және зерттеушілік дағдыларын кешенді дамыту құралы ретінде қарастырылды. Зерттеудің әдіснамалық негізін жүйелік талдау құрайды, ол жоғары педагогикалық білім беру жүйесінің көпденгейлі құрылымын ескере отырып, жобалық оқыту технологиясын кәсіби даярлау үдерісіне енгізудің логикасын анықтауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар салыстыру, жіктеу, логикалық талдау, синтез және дедукция әдістері қолданылды. Зерттеу нәтижесінде жобалық оқыту технологиясының құрылымдық компоненттері (мақсаттық, мазмұндық, ұйымдастырушылық, рефлексивтік және бағалау блоктары) жүйеленді және олардың өзара байланысы негізінде құрылымдық-мазмұндық модель ұсынылды. Сонымен бірге болашақ арнайы педагогтарды даярлауда жүзеге асырылатын негізгі тәжірибелік компоненттер: кәсіби жағдаяттарды модельдеу, инклюзивті білім беру жағдайында жобалау тапсырмаларын орындау, деректерге негізделген шешім қабылдау, ынтымақтастық пен кері байланыс механизмдері айқындалды. Ұсынылған құрылым мен тәжірибелік компоненттер болашақ арнайы педагогтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың тиімділігін арттыруға бағытталған және жоғары оқу орындарының білім беру бағдарламаларын жаңғыртуға теориялық әрі практикалық негіз бола алады. Зерттеу нәтижелері педагогикалық жоғары оқу орындарының оқытушылары мен студенттері, арнайы педагогтар және ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған мектептердің басқа қызметкерлері үшін практикалық құндылыққа ие.

Түйін сөздер: жобалық оқыту әдістемесі, практикалық кәсіптік дағдыларды тиімді меңгеру, жобалық оқытудың оқушылардың мотивациясына әсері.

Мамадалиев С.Т.,^{1*} Аутаева А.Н.,¹ Бекмурат А.Т.²

¹Казахский национальный педагогический университет имени Абая,

г.Алматы, Казахстан

²Кызылординский университет имени Коркыт ата, г.Кызылорда, Казахстан

СТРУКТУРА И ПРАКТИЧЕСКИЕ КОМПОНЕНТЫ ТЕХНОЛОГИИ ПРОЕКТНОГО ОБУЧЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ

Аннотация

Данная статья направлена на определение структуры технологии проектного обучения в системе профессиональной подготовки будущих специальных педагогов и научно-методологическое обоснование ее экспериментальных компонентов. Формирование профессиональной компетентности специалистов, работающих с детьми с особыми образовательными потребностями в современных условиях инклюзивного образования, требует практико-ориентированного, интегративного и рефлексивного форматов обучения. В данном контексте технология проектного обучения рассматривалась как средство комплексного развития предметных, диагностических, коммуникативных и исследовательских навыков будущих специальных педагогов. Методологическую основу исследования составляет системный анализ, который позволяет определить логику внедрения технологии проектного обучения в процесс профессиональной подготовки с учетом многоуровневой структуры системы высшего педагогического образования. Также использовались методы сравнения, классификации, логического анализа, синтеза и дедукции. В результате исследования систематизированы структурные компоненты технологии проектного обучения (целевые, содержательные, организационные, рефлексивные и оценочные блоки) и предложена структурно-содержательная модель на основе их взаимосвязи. Вместе с тем определены основные практические компоненты, реализуемые в подготовке будущих специальных педагогов: моделирование профессиональных

ситуаций, выполнение проектных заданий в условиях инклюзивного образования, принятие решений на основе данных, механизмы сотрудничества и обратной связи. Представленная структура и практические компоненты направлены на повышение эффективности формирования профессиональных компетенций будущих специальных педагогов и могут служить теоретической и практической основой модернизации образовательных программ вузов. Результаты исследования имеют практическую ценность для преподавателей и студентов педагогических вузов, специальных педагогов и других работников школ для детей с особыми потребностями.

Ключевые слова: методология проектного обучения, эффективное приобретение практических профессиональных навыков, влияние проектного обучения на мотивацию студентов.

Mamadaliyev S., ¹ * Autayeva A., ¹ Bekmurat A., ²

¹Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

²Kyzylorda University named after Korkyt ata, Kyzylorda, Kazakhstan

THE STRUCTURE AND PRACTICAL COMPONENTS OF PROJECT-BASED LEARNING TECHNOLOGY IN THE TRAINING OF FUTURE SPECIAL TEACHERS

Abstract

This article is aimed at determining the structure of project-based learning technology in the system of professional training of future special educators and the scientific and methodological justification of its experimental components. The formation of professional competence of specialists working with children with special educational needs in modern conditions of inclusive education requires practice-oriented, integrative and reflective learning formats. In this context, the technology of project-based learning was considered as a means of comprehensive development of the subject, diagnostic, communicative and research skills of future special educators. The methodological basis of the research is a system analysis, which allows us to determine the logic of introducing project-based learning technology into the professional training process, taking into account the multilevel structure of the higher pedagogical education system. Methods of comparison, classification, logical analysis, synthesis and deduction were also used. As a result of the research, the structural components of project-based learning technology (target, content, organizational, reflexive and evaluative blocks) are systematized and a structural and content model based on their interrelation is proposed. At the same time, the main practical components implemented in the training of future special educators are identified: modeling professional situations, performing project tasks in an inclusive education environment, making decisions based on data, mechanisms for cooperation and feedback. The presented structure and practical components are aimed at improving the effectiveness of the formation of professional competencies of future special educators and can serve as a theoretical and practical basis for the modernization of educational programs at universities. The results of the study have practical value for teachers and students of pedagogical universities, special educators and other employees of schools for children with special needs.

Keywords: project-based learning methodology, effective acquisition of practical professional skills, the impact of project-based learning on student motivation.

Кіріспе. Жобалық технологиялар оқу туралы ғылымға негізделген және студенттерге бағытталған тәсілдерді алға жылжытатын және 21 ғасыр құзыреттерін дамытатын прогрессивті білім беру қозғалысымен байланысты. Олар сондай-ақ проблемаларды шешу дағдылары мен ақпараттық сауаттылық сияқты танымдық қабілеттерді, өзін-өзі басқару және табандылық сияқты ішкі тұлғалық құзыреттерді, сондай-ақ қарым-қатынас және ынтымақтастық дағдылары сияқты тұлғааралық құзыреттерді қамтиды (Нағымжанова және т.б., 2019) [1]. Бұл тәсілдің бөлігі ретінде студенттер кәсіби ғалымдар сияқты маңызды деп санайтын нақты мәселелерге қатысады. Жобалық технологияларды қолданумен байланысты негізгі қорытындылар: оқытылатын мамандықты терең түсіну студенттер арасында білімді белсенді жинақтауға негізделеді және оқу пәнін жалпы түсінуге бағытталған әлеуметтік өзара әрекеттесу нәтижесінде тиімді оқыту нақты жағдайда жүзеге асады. Жоба әрқашан жетекші сұрақтан басталады – студенттер шешуі керек қызықты және интеллектуалды күрделі тапсырма. Сонымен бірге ол зерттеуді қажет ететін құбылыстарды концептуализациялайды және бүкіл жоба бойынша оқу векторын анықтайды. Сонымен қатар, жобаның білім беру міндеттері оқу бағдарламасының міндеттеріне сәйкес болуы керек және педагогикалық тұрғыдан түсініктерді анықтау және байланыстыру мақсатында мазмұнның негізгі идеялары ашылады. Ғылыми тәжірибелер, өз кезегінде, ғалымдардың табиғи әлемді зерттеу үшін қолданатын әрекеттерін қамтиды, мысалы, сұрақтар қою, эксперименттерді жобалау және жүргізу, мәліметтерді жинау және талдау, модельдер құру және

пайдалану, қорытынды жасау және нәтижелер туралы есеп беру. Студенттер бұл тәжірибелерге тұрақты негізде шынайы зерттеу процесінің бөлігі ретінде қатысады (Макконен және т.б., 2021) [2].

Әдебиеттерде жобалық оқытуды енгізуге ықпал ететін факторлар ретінде заманауи цифрлық технологиялар, топтық жоғары сапалы процестер, мұғалімдердің оқушылардың оқуына тиімді қолдау көрсету және бағыт-бағдар беру және қолдау көрсету қабілеті, тереңдетілген зерттеу әдістерімен дидактикалық оқыту мен жақсы үйлестірілген бағалау арасындағы тепе-теңдік анықталған (Кокоцаки және т.б., 2016) [3]. Жобалық оқыту – студенттердің нақты қиындықтарға, мәселелерге немесе мамандықтарының сұрақтарына жауап бере отырып, белсенді оқуға қатысатын оқыту әдісі (Лимберг және т.б., 2021) [4].

Жобалық оқыту – оқушыға бағытталған оқытудың белсенді түрі, ол оқушының дербестігімен, сындарлы зерттеуімен, мақсат қоюымен, ынтымақтастықпен, қарым-қатынаспен және нақты тәжірибелер аясындағы рефлексиямен сипатталады. Ол әр түрлі жағдайда және білім берудің әртүрлі кезеңдерінде, бастауыштан жоғарыға дейін зерттелді. Қаралған зерттеулердің көпшілігі квазиэксперименттік алдын ала тестілеуге негізделген – бастапқы эквиваленттілігі белгіленген, бірақ қатысушыларды бақылау және емдеу топтарына кездейсоқ тағайындаусыз, және нәтижесінде жобаға негізделген нұсқаулық пен студенттің оң нәтижелері арасындағы себептік байланысты сенімді түрде орнату мүмкін емес. 21 ғасырда өзекті дағдыларды қажет ететін мұғалімдерге сұраныстың артуына байланысты жобалық оқытудың маңыздылығы артып келеді. Жобаға негізделген оқыту әдісі курс тұжырымдамаларын нақты әлем әрекетіне тікелей тасымалдау арқылы бар оқу жоспарын толықтырады. Белгілі артықшылықтарға қарамастан, педагогикалық университеттердің кейбір оқытушылары тұрақты негізде жобаларды табу және қолдау қиындығына байланысты жобалық оқытуды жүзеге асырудан тартынуы мүмкін (Джексон және Халберт, 2021) [5].

Оқу бағдарламаларындағы инновацияларды насихаттайтын зерттеушілер мен практиктер жобалық оқыту студенттердің академиялық және әлеуметтік құзыреттілігін дамытуға ықпал ететін стратегия болуы мүмкін деп санайды. Жобаға негізделген оқыту жиі инновациялық, оқушыға негізделген оқыту әдісі деп аталады (Чжоу мен Ли, 2021) [6].

Негізгі ережелер. Жобалық технологияны арнайы педагогтарды даярлауда қолдану – болашақ мамандардың білімін практикалық тұрғыда бекітуге мүмкіндік беретін тиімді әдіс. Ол болашақ педагогтардың кәсіби дағдыларын дамытуға және заманауи білім беру талаптарына сай келетін мамандарды даярлауға ықпал етеді.

Жобалық оқыту технологиясын енгізудің кезеңдік алгоритмі ұсынылды, ол жоғары педагогикалық білім беру жағдайында кәсіби құзыреттілікті қалыптастырудың логикалық және әдіснамалық бірізділігін қамтамасыз етеді. Жобалық оқытудың арнайы педагогтардың кәсіби, зерттеушілік және коммуникативтік құзыреттерін интегративті дамытуға ықпал ететіндігі теориялық тұрғыда негізделді, бұл оны инклюзивті білім беру талаптарына сәйкес келетін тиімді даярлау тетігі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді.

Материалдар мен әдістер. Арнайы мұғалімдерді кәсіби даярлауда жобалық оқыту технологиясын пайдалануды зерттеу сенімді және дәлелді зерттеу әдістеріне негізделуі керек. Бұл теориялық зерттеуді жүргізудегі жетекші әдіс жүйелік талдау болды, ол жоғары педагогикалық білім беру жүйесінің күрделі көп факторлы құрылымын және жобалық оқытуды қарастыру кезінде арнайы педагогтарды кәсіби даярлауда жобалық оқыту технологиясын қолдану ерекшеліктерін зерттеу әдісі болып табылады. Сонымен қатар, осы жұмысты жазу кезінде келесі зерттеу әдістері қолданылды: зерттелетін технологияны салыстыру және жіктеу әдістері, логикалық талдау әдісі, сонымен қатар синтез және дедукция әдістері. Жобалық оқытуды қолдану мен білім алушылардың нәтижелері арасындағы байланысты бағалау статистикалық және теориялық көрсеткіштерге негізделуі керек және олардың жиынтық үлесін талдағаннан кейін жобалық оқытудың оқушылардың оқу нәтижелеріне әсерін анықтауға болады.

Бұл зерттеуде жүйелік талдауды қолдану оны тереңірек және жан-жақты зерттеу үшін зерттеу объектісінде өзара байланысты және өзара әрекеттесетін элементтерді табу қажеттілігімен анықталады. Салыстыру әдісі зерттелетін объектілердің белгілі бір санын (екі немесе одан да көп) салыстыру процесімен сипатталады; оқиғалар, тұжырымдамалар және зерттеу нәтижелері салыстырылатын объектілер ретінде әрекет ете алады. Салыстыру әдісі кейіннен салыстырылатын объектілерді топтарға бөлу үшін ұқсас және әртүрлі аспектілерді анықтауға көмектеседі. Бұл жұмыста салыстыру әдісі студенттерді классикалық лекциялар мен семинарлар түрінде оқытудың дәстүрлі әдісі мен белсенді оқыту әдістерін білдіретін жобалық оқытуды салыстыру үшін пайдаланылды. Жіктеу әдісі зерттелетін объект туралы білімді жүйелеуге, олардың ортақ қасиеттері мен қасиеттеріне қарай зерттелетін объектінің құрамдас бөліктерінің өзара байланысқан топтарын құруға көмектеседі. Бұл мақалада жобалық оқыту технологиясының негізгі құрамдас бөліктері болып табылатын тақырыптарды, олардың мәнін және оларды жүзеге асыруға қажетті әрекеттерді топтастыру үшін жіктеу әдісі қолданылды. Логикалық талдау – күрделі көпкомпонентті жүйенің дамуы қалай жүретінін түсіну қажеттілігімен шартталған әдіс; логикалық талдау әдісі теориялық талдаудың құрылымдық бөлігі болып табылады. Ол жобалық оқыту технологиясын қолдану арқылы болашақ арнайы мұғалімдер арасында практикалық дағдыларды қалыптастыру үдерісін сипаттау үшін қолданылды. Синтез әдісі зерттеу объектісінің функционалдық аспектілерін талдау және қайта құрастыру үшін қолданылды, осылайша зерттелетін жүйенің байланыстарын тереңірек және сенімдірек түсінуді қамтамасыз етті. Бұл әдіс болашақ арнайы мұғалімдерге жобалық оқытудың әртүрлі кезеңдерінің бір-біріне әсерін анықтау, олардың оқушылардың жалпы білім деңгейі мен оқу үлгеріміне әсерін бағалау, сонымен қатар алынған ақпаратты жүйелеу мақсатында зерттеуде қолданылды. Дедукциялық зерттеу жалпыдан жекеге өту арқылы процестер мен оқиғалар туралы білімді қалыптастыруға көмектеседі, абстрактілі білімдерден, теориялардан және концепциялардан нақты және практикалық фактілерге көшу процесін анықтайды. Бұл жұмыста жобалық оқыту процесінің құрамдас бөліктерін егжей-тегжейлі көрсету үшін шегерім қолданылды.

Сонымен қатар, осы зерттеу барысында 2022 жылдан бастап және одан кейінгі бірқатар теориялық және практикалық ғылыми жарияланымдарға талдау жасалды. Педагогика саласындағы ғалымдармен қатар практик мұғалімдер де студенттермен жұмыс жасау үшін жобалық оқыту технологиясын қолдануға байланысты тақырыптарды жиі зерттейді. Бүкіл дүние жүзінің ғалымдары, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ғалымдары уақыт өте келе жобалық оқытуды қолдау мәселелері мен дамыту әдістерін зерттеуде.

Нәтижелер. Жоба дағдыларын арнайы оқытушы ретінде дайындалған студенттердің тәжірибе жинақтауы үшін маңызды дағдылар жиынтығы ретінде қарастыруға болады; жобалық оқытудың көмегімен олар өздерінің біліктілігін арттыру үшін белгілі бір практикалық дағдыларға назар аудара алады. Жеке деңгейде жобалық оқытуды болашақ мұғалімнің ерекше тәсілдерді қажет ететін балалармен жұмыс істеудегі тиімділігін арттыратын дағдылардың меңгерілген жиынтығы ретінде қарастыруға болады. Құзыреттіліктің жоғарылауы, ең алдымен, құрылымдалған, нақты кесте және белгіленген мақсаттары бар жобалармен байланысты (Шекаран және Параст, 2021) [7]. Басқаша айтқанда, жобалық оқыту технологиясы артефактілерді, басқаша айтқанда, ортақ пайдалануға және өңдеуге болатын үлгілер немесе процестер сияқты білімнің нақты сыртқы көріністерін жасауға бағытталған. Олар негізгі мәселені қозғайды және студенттерге өз түсінігін тереңдету және көрсетуге мүмкіндік береді, сонымен қатар кері байланысты қабылдау және беру процесіне белсенді қатысады.

Арнайы мұғалімдерді жобалық оқыту әдістерімен кәсіби даярлау осы мамандықтың негізгі талаптарына сәйкес болуы керек (бұл жеке қасиеттерді де, кәсіби дағдыларды да қамтиды). Осыған байланысты жобалық оқытудың қолданбалы технологиясы келесі тақырыптарды зерттеуді қамтуы керек:

1. Көшбасшылық және көзқарас. Мәні: инклюзивті сапалы оқыту мен оқуға ұжымдық ерік пен кәсіби жауапкершілікті қалыптастыру. Әрекеттер: Ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен оқуға жалпы және шұғыл түрде берілгендік сезімін дамыту; маргиналды студенттерді қолдау үшін ресурстарға басымдық беру.

2. Қабілет пен дағды. Мәні: болашақ арнайы педагогтардың кәсіби шеберлігін дамыту, олардың өз кәсіби дамуына жауапкершілікпен қарауға үйрету. Іс-әрекеттер: ерекше қажеттіліктері бар балалардың даму қажеттіліктерін диагностикалау үшін болашақ арнайы мұғалімдерді дайындау; арнайы мектептер базасында практикалық сабақтарды өткізу; ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқытудың жаңа тәжірибесін, тәсілдері мен әдістерін жобалық әзірлеу; ғылыми зерттеулер мен дәлелдерге негізделген техникалық және пәндік тәжірибені талдау.

3. Ынтымақтастық Мәні: арнайы мұғалімдердің кәсіби қоғамдастығын және жүйелік көшбасшылықты тәрбиелеу. Әрекеттер: жоғары нәтижелі арнайы мектептерді анықтау және мәселелерді шешуде әріптестік қолдау көрсету үшін оларды біріктіру; студенттерді-болашақ арнайы педагогтарды осы қауымдастықтарға таныстыру; интеграцияны ілгерілету үшін қауымдастықтармен коалиция құруда мектептерге қолдау көрсету.

4. Масштабтау және оқыту. Мәні: дәлелді әдіс арқылы жұмыс әдістерін анықтау және бағалау. Іс-әрекеттер: оң ауытқуларды анықтау, барлық арнайы педагогтар пайда алуы үшін озық тәжірибені тарату және алу; ұжымдық тәжірибені насихаттау; мұғалім жетекшілік ететін зерттеулерді қолдау; инновацияларды сынау және алынған білім негізінде тәжірибелерді бейімдеу.

5. Деректер және есеп берушілік. Мәні: деректер мен дәлелдемелер негізінде шешім қабылдауды қамтамасыз ету. Әрекеттер: оқушылардың оқу үлгерімін бағалау үшін деректерді пайдалану; оқушылардың өз жетістіктерін өзін-өзі бағалауы; оқушылардың қателері мен қате түсініктерін түзетуге көмектесу.

Арнайы мұғалімдерді дайындауда жобалық оқытуды қолдануды жеңілдету әдістері:

1. Жобалық оқытудағы әрбір тақырып, әрекет немесе процесс дәйекті және мағыналы болуы керек. Ол үшін мыналар қажет: жобаны ұстану; жобаны қорғау; жобалық оқыту көмегімен нені оқуға басымдық беру; тәжірибенің мақсаты мен түрін біріктіреді.

2. Жобалық оқытудың сапасы жоғары деңгейде қалуы үшін келесі талаптарды орындау қажет: жобалық оқыту мәдениетін дамыту; жобалық оқыту технологиясын енгізу кезеңдерін ұстану (1-кесте); жобалық оқыту бойынша кері байланысты қамтамасыз ету.

3. Жобалық оқыту тек студенттер тәжірибелі болып, практикалық дағдыларды меңгерген жағдайда ғана маңызды. Бұл үшін олар мынаны есте сақтауы керек: жобалық оқыту маңызды; жобалық оқыту барысында алынған теориялық білім; жобалық оқыту барысында алынған практикалық білім.

Кесте 1 – Болашақ арнайы мұғалімдерді дайындауға арналған жобалық оқыту технологиясын енгізу кезеңдері

Негіз	«НЕ» негіздемесі: неге бұл дағдылар мен білімдер
	«ҚАЛАЙ» негіздемесі: жобаның бұл түрі не үшін қажет
	Табыс критерийлерін тұжырымдау: бұл жобада ең маңыздысы не
Үлгі	Жобаның қандай болатыны туралы үлгіні ұсыну
	Тиімді кері байланыс қандай болатынын модельдеу
Протокол	Жеткілікті уақыт пен ресурстарды қамтамасыз ету
	Жобаның әр кезеңі үшін рөлдерді және әр рөлдегі адамдар санын анықтау
	Жобаның әр кезеңі үшін уақыт мөлшерін анықтау
	Жоба кезеңдері арасында рөлдердің қалай өзгеретінін сипаттау
Жабу	Жобалық оқыту нәтижелерінің қысқаша мазмұны
	Оң нәтижелерді / өсуді атап өту
	Жобалық оқытуды одан әрі жетілдіруге мүмкіндіктер жасау

Дереккөз: автор құрастырған

Жобалық оқыту процесіне енгізілген тәжірибелерді (2-кесте) кәсіби және тәжірибелі мұғалімдер орындауы керек. Жобалық оқыту арқылы арнайы мұғалімдерді даярлау күрделі де жауапты процесс, сондықтан жоғары оқу орындарының оқытушыларының кәсіби дайындығына да көңіл бөлу қажет.

Кесте 2 – Жобалық оқытудағы негізгі тәжірибелер және олардың аспектілері

Жаттығу	Аспектілері
Тәртіптік	Жоғары деңгейдегі ойлауды анықтау.
	Студенттерді пәндік саланың мазмұнына бағыттау.
	Студенттерді пәндік тәжірибеге баулу.
Түпнұсқа	Студенттердің мамандықпен жеке байланыс орнатуына қолдау көрсету.
	Студенттердің мамандыққа және әлемге үлес қосуына көмектесу.
Итеративті	Студенттердің ойлауына, рефлексиясына көмектесу.
	Студенттерге кері байланыс беру және қабылдау дағдыларын қалыптастыруға көмектесу.
	Студенттердің үлгерімін бақылау және кері байланыс орнату.
Біріктіру	Студенттергешешім қабылдауға көмектесу.
	Студенттерді ынтымақтастықта қолдау.

Дереккөз: автор құрастырған

Мүмкіндіктерге негізделген жоғары сапалы жобалық оқытудың ерекшеліктері:

1. Модельдеу: Мұғалім оқушыларға сараптамалық жұмыс үлгісін ұсынады.
2. Әртүрлі оқыту: мұғалімнің әр түрлі дәрежедегі қолдауымен әр түрлі контексте студенттердің әртүрлі диапазонында тәжірибе жасау мүмкіндіктері.
3. Коучинг және кері байланыс: мұғалімдер оқушылардың жобаларына нұсқау беріп, конструктивті кері байланыс береді.
4. Ормандарды үйрену тәжірибесіне негізделген мүмкіндіктер: студенттерге тәуелсіздік пен жауапкершілікті арттыру үшін уақыт өте келе біртіндеп жойылатын қолдаушы стратегиялар ұсынылады.
5. Талдау және рефлексия: Студенттер өздерінің жобалық білімдерін талдап, ой елегінен өткізеді.
6. Аралық оқыту: студенттерге белгілі бір уақыт аралығында жобалық оқыту мүмкіндігі беріледі.

2012-2013, 2013-2014 және 2014-2015 оқу жылдарында Баск елінің университетінде өткізілген «Білім әлеуметтануы», «Педагогика» және «Әлеуметтік тәрбие» пәндері бойынша оқу уақытының 20 пайызы жобалық технологиялар негізінде оқытуға арналды. Мақсат белсенді және бірлескен әдістемелерді пайдалана отырып, пәндік құзыреттіліктерді дамытуға бағытталған білім беруді жетілдіру және инновациялар тәжірибесін әзірлеу, сынау және бағалау болды. Жобалық тренингтің дизайны мұғалімдер мен студенттерге арналған нұсқаулықтарды дайындауды, жобаның мәнмәтінін және оның мақсаттарын сипаттауды, бекітуді немесе сценарийді және негіздеуді дайындауды, сондай-ақ байланысты тақырыптарды, күтілетін жұмыстарды, бұрын талап етілетін білімдерді, жоспарланған іс-шараларды, нәтижелерді, бағалау жүйесіне арналған ресурстарды, сондай-ақ кестелерді қамтиды. Студенттердің жазбалары мен пікірлеріне негізделген нәтижелер оң болды: жобалық оқыту студенттерге белсенді қатысуға мүмкіндік береді, шындықпен байланыс орнатуға ықпал етеді және оқудың оң нәтижелеріне әкеледі (Имаз, 2021) [8].

Әлеуметтік жұмысты зерттеудің болашағы қазіргі ғалымдардың интеллектісі мен құзыреттілігіне байланысты. Докторлық дәрежесін алған және сенімді зерттеулер жүргізгісі келетін болашақ зерттеушілер сапалық зерттеу дәстүрлері сандық зерттеу дәстүрлері сияқты артықшылыққа ие болатын жүйені жасайды. Жобаға негізделген оқыту академиялық «сенімді» зерттеулер деп санайтын нәрселер туралы жорамалдарға қарсы болатын оқу мүмкіндіктерін

береді. Осы бағытта жоғары сапалы зерттеу дағдыларын дамытуды ынталандыру мақсатында арнайы педагогика бойынша қатарынан екі докторлық курс аясында жобалық оқытуды қолданудың негізгі ерекшеліктері зерттелді. Студенттер мен мұғалімдер осы курстарда жобалық оқытудың пайдалылығын бағалау үшін идеяларды жазуға және фокус-топтарға қатысты. Нәтижелер жобалық оқыту технологиясының сапалы зерттеу туралы білімді тереңдету және тандалған білім саласындағы гносеологиялық санасыздықты азайту үшін пайдалы болуы мүмкін екенін көрсетті (Янг және т.б., 2020) [9].

Жобалық оқытудың таралуы айтарлықтай өсті, бұл оның пайда болуы туралы елеулі пікір-таластарға ықпал етті. Жобалық оқытуды сынаушылар бұл тәжірибеге баса назар аудару мұғалімдерге оқушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыратын оқытуды алға жылжытудың орнына білім беруде технократиялық әдістерді қолдануға қолдау көрсете ме деген сұрақ қояды. Осы тұрғыда студенттерді білім беру процесіне тарту тәсілі ретінде жобалық оқыту тәсілін пайдалану мен тиімділігін дамыту, сонымен қатар білім беру мақсатында жобалық оқыту әдісі бойынша әдебиеттерді енгізу бойынша зерттеу жүргізілді. Осылайша, зерттеу гипотезалары жобалық оқыту әдісінің бірлескен оқуға, тәртіптік пәндерді зерттеуге, итерациялық оқытуға және шынайы оқытуға әсерін өлшейді, бұл өз кезегінде студенттерді білім беру үдерістеріне тартады. Жобалық оқыту әдісі мен бірлескен оқыту, тәртіптік пәндерді зерделеу, итерациялық оқыту және шынайы оқыту арасында маңызды байланыс табылды, бұл өз кезегінде студенттерді тартуға әкелді. Нәтижелер жобалық оқыту әдісі білім мен ақпаратты бөлісуге және талқылауға мүмкіндік беру арқылы оқушылардың белсенділігін жақсартатынын көрсетеді. Осылайша, жобалық оқыту әдісі студенттерге білім беру мақсаттарында пайдалану үшін қатты ұсынылады және университеттерде ынталандырылуы керек (Алмулла, 2020) [10].

Талқылау. Мұғалімдер мен студенттер нақты мәселелерге негізделген жобаға негізделген оқу жоспарында бірлесіп жұмыс істегенде, бұл дуальды модельге негізделген оқу жоспары деп аталады. Малайзиялық бір топ аспиранттар мен орта мектеп мұғалімдерін Нью-Йорк университетінің командасы нұсқаушы ретінде дайындады. Тренингтен кейін Нью-Йорк университетінің командасы нұсқаушыларға 100 жоғары сынып оқушылары үшін оқу бағдарламасын ұйымдастыруға және Малайзия Ұлттық университетінде отбасыларға арналған бір күндік көрме ұйымдастыруға көмектесті. Бағалау алдындағы және одан кейінгі сауалнамалар бағдарламаның мұғалімдердің кәсіби дамуына және оқушылардың жаратылыстану, технология, инженерия және математика салаларындағы белсенділігіне оң әсерін көрсетеді (Таура және т.б., 2017) [11]. Жобалық оқытудың танымал болуы ішінара мектептер мен STEM бағдарламаларының (ғылым, технология, инженерия және математика) санының өсуіне байланысты. Бірақ STEM пәндері жобалық оқытуды қолдану үшін жалғыз құнарлы негіз емес. Авторлар әлеуметтік ғылымдар мен сауаттылық бойынша материалдарды педагогика мен білім беру саласына пайда келтіру үшін жобалық оқыту блоктарына да бейімдеуге болады деп санайды (Дюке және т.б., 2016) [12].

Жобалық оқыту арқылы шығармашылық ойлауды оқытуды инженерлік курсқа енгізудің әсерін зерттеу мақсатында зерттеу жүргізілді. Алдымен квазиэксперимент инженерлік курста жүзеге асырылды. Бақылау тобына лекциялық оқыту стратегиясы қолданылса, эксперименттік топ жобалық оқыту стратегиясын қолданды. Барлық студенттерге семестрдің ортасында қорытынды жобаның нобайлық схемасын ұсыну, содан кейін семестр соңында қорытынды жоба ретінде жүйенің бір прототипін енгізу ұсынылды. Сарапшылар оқушылардың шығармашылық қабілетінің жақсарғанын анықтау үшін схемалық және прототиптік дизайнды қарастырды. Эксперименттік сынып туралы оқушылардың пікірін бағалау үшін қанағаттану сауалнамасы да әзірленді. Нәтижелер оқытудың жобалық тәсілі оқушылардың шығармашылық ойлауын дамытуға ықпал ете алатынын көрсетті, әсіресе еркін және икемділік тұрғысынан. Сонымен қатар, әңгімелесу барысында студенттер шығармашылық ойлаудың қолайлы құралдары олардың шығармашылығын дамытуға айтарлықтай үлес қосатын тәсіл екенін анықтады. Демек, студенттер осы дағдыдан пайда алу үшін шығармашылық ойлауды дамытуға арналған әртүрлі құралдармен қамтамасыз етілуі керек (Чен және т.б., 2019) [13].

Бір жылға созылған тағы бір білім беру жобасының мәні сол: мүмкіндігі шектеулі БАҚ жасаушылар студенттермен бірлесе отырып, әрбір қойылымның басында қолжетімділікті шығармашылық бірлескен жоспарлауды талап ететін мүгедектер үшін сыни қолжетімділік және әділеттілік теориясына негізделген үш фильм мен подкаст жасады. Бұл қоғамдық педагогикалық жоба студенттерге мүгедектікке негізделген басым қолжетімділік дискурстарына қарсы тұруды жаңа жолмен дамытуға мүмкіндік беретін зияткерлік серіктестік үлгісін қолдану арқылы ерекше қажеттіліктері бар адамдарға деген көзқарасты өзгертуге және техникалық дағдыларды дамытуға ықпал етті (Джонс және т.б., 2021) [14].

Постшындық дәуір журналистика мен медиа сауаттылықты оқытудың дәстүрлі әдістеріне қарсы шықты. Медиа сауаттылыққа оқыту студенттерді сыни көзқараспен қарауға үйрету үшін негізгі дағдыға айналуы мүмкін. Педагогикалық мақалада экономика, идеология және билік қатынастары теорияларын ескере отырып, ақиқаттан кейінгі дәуірдегі ақпараттық хаосты жоюға арналған бакалавр семестрі сипатталған. Жобаға негізделген оқыту моделін қолдану студенттерге бір оқиғаға қатысты әртүрлі көздердегі ақпараттың растығы туралы сұрақтар қою арқылы цифрлық және медиа сауаттылық дағдыларын жақсартуға мүмкіндік берді (Фризем, 2019) [15].

Бүгінгі таңда болып жатқан технологиялық өзгерістердің жылдам қарқыны маркетинг мұғалімдері үшін цифрлық маркетинг курстарына жоғары деңгейдегі тиісті техникалық және мета-дағдыларды қосуды одан да маңызды етеді. Дағдыларды дамыту және жобалық оқыту бойынша педагогикалық әдебиеттер қаралды және шығармашылық, сыни ойлау, ынтымақтастық және коммуникацияны қамтитын маңызды мета-дағдылардан басқа, студенттерге цифрлық маркетингке қатысты техникалық дағдыларды дамытуға көмектесуге арналған нақты уақыт режиміндегі екі жобаны жүзеге асыру процесі сипатталды. Жобалардың әсері тікелей және жанама бағалау процесі арқылы бағаланды. Нәтижелер жобалық оқыту студенттерге белгісіздік пен екіұштылыққа бейімделу және болашаққа дайын және нақты әлемде маман ретінде жұмыс істеуге дайын болу үшін қажет техникалық және мета-дағдыларды дамытуға ықпал ете алады (Рохм және т.б., 2021) [16]. Жобалық оқыту, демократиялық мектеп мәдениеті мен технология интеграциясы негізінде ұйымдастырылған жаңа техникалық мектеп моделі деп аталатын мектеп реформасын жүзеге асырудың табыстылығын жоғары сынып оқушыларының қалай қабылдайтынын зерттеу мақсатында сауалнама жүргізілді. Онда ғалымдар жобалық оқытудың білім беру тәсілінің студенттердің көзқарасы бойынша жаңа техникалық мектеп моделінің нақты табыс көрсеткіштерімен байланысын анықтады. Жобаға негізделген оқыту мен ұсынылған табыс көрсеткіштері арасында статистикалық маңызды оң байланыстар табылды. Оқушылардың қабылдауын зерделей отырып, бұл зерттеу жобалық білім беру техникалық мектепті реформалаудың жаңа моделі контекстінде нәтижелерді жақсартумен сыни түрде байланысты екенін растады. Сондай-ақ авторлар жаңа технологиялар ортасында жобалық оқытуды жүзеге асыратын барлық мұғалімдер үшін салдарларды талқылауды ұсынды (Мосье және т.б., 2016) [17].

Басқа зерттеудің мақсаты жобалық оқыту мен ақпараттық-коммуникациялық технологияның студенттердің мотивациясына әсерін зерттеу болды. Зерттеуге Алжирдегі Бешар қаласындағы Тахри Мұхаммед университетінде электротехника мамандығы бойынша оқитын екінші курс студенттерінің екі тобы қатысты. Эксперимент барысында бір топ студенттердің ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданбай мақсатқа қол жеткізген білім деңгейі мен жобалық тәсілге технологиялық құрал енгізілген экспериментке қатысқан екінші топ студенттерінің білім деңгейі салыстырылды. Бұл зерттеу үшін қуат электроникасы пәні студенттерге қиын оқу материалдарында кеңінен ұсынылған әртүрлі білімдерге байланысты таңдалды. Мотивация сауалнамасы эксперименттік зерттеу жоспарының бөлігі ретінде деректерді жинау үшін пайдаланылды. Үш айлық зерттеуден кейін нәтижелер оқулықты жобалық әдіспен интеграциялау студенттердің қуат электроникасы пәнін оқуға және меңгеруге деген ынтасын арттыруы ықтимал екенін көрсетті (Белагра және Драуи, 2018) [18].

Көптеген мақалалар жобалық оқытудың тиімділігін көрсетті. Дегенмен, бұл инвестицияны қажет ететін және шектеулі ресурстармен жүзеге асыру қиын оқыту технологиясы. Жобалық

оқытуға қойылатын талаптарды жобалық және лекциялық педагогиканы органикалық түрде біріктіретін гибриді жобалық оқытуды пайдалану арқылы азайтуға болады. Бір зерттеу компьютерлік көру курсына осындай педагогикалық тәжірибені сипаттады. Оның мақсаты іргелі сұраққа жауап беру болды: студенттер гибридік оқыту педагогикасын жақсы меңгере ме? Ұсынылған тәсілдің келесі бірегей ерекшеліктері бар:

1. Ашық бастапқы бағдарламалық құралды пайдалану шығындарды азайтады.
2. Оқушыларға нақты өмірден тақырып таңдауға мүмкіндік беру олардың ішкі ынтасын арттырады.
3. Сабақта оқыту үдерісін жүзеге асырудың ортақ негіздерін жасау; мұғалімдердің уақыты мен күшін үнемдеу.
4. Жоба арқылы студенттер пайдалы кәсіби дағдыларды меңгереді.
5. Теория мен жоба тәжірибесінің бірқалыпты ауысуы студенттерге үйлесімді тәжірибе береді.

Статистикалық талдауға және студенттердің қанағаттану деңгейін зерттеуге негізделген зерттеу гибридік модель пәндік салада білім беру және өмірлік дағдыларды дамыту үшін тиімді деген қорытындыға келеді. Басқа мақалада зертханалық жобаны оқыту құралдары және олардың электротехника мамандығының бірінші курс студенттерінің оқу үлгеріміне әсері қарастырылады. Жобалық оқыту – эксперименттік орнату және озық технологияларды пайдалану нақты инженерлік мәселелерді имитациялайтын инженерлік білім берудегі білімді игерудің инновациялық саласы. Бұл әдіс студенттерді оқуға ынталандырады және олардың инженерлік білімнің қолданбалы мазмұнын түсінуіне әсер етеді, нәтижесінде инженерлік бағдарламаларда сақтау көрсеткіштері жоғарылайды. Лайкерт шкаласы статистиканы құру үшін пайдаланылды; оның талдауы электротехника мамандығының бірінші курс студенттері үшін озық оқыту әдістемесін таңдау арқылы инженерлік зертхананы интеллектуалды жобалау классикалық зертханалық қондырғымен салыстырғанда олардың заманауи инженерлік түсініктерді игеру қабілеттерін жақсартатынын көрсетті (Хан және Абид, 2017) [19].

Инверттелген сыныпты жобалық оқытумен біріктіретін оқытудың жаңа тәсілін сипаттайтын зерттеу жүргізілді; бұл тәсіл әлеуетті тереңірек оқытуға ықпал етіп қана қоймай, сонымен қатар нақты өмірде қолданылатын дағдыларды дамытуға ықпал етеді. Авторлар дәстүрлі дәрістерден онлайн дәрістерге көшу, осылайша инверттелген сабақтарды қалыптастыру үдерісін ұсынды, сонымен қатар жобалық оқытуды құру бойынша нұсқаулар берді, топтарды құру бойынша ұсыныстарды, жоба тақырыптарын, сондай-ақ жоба мысалдары мен нәтижелерді бағалау әдістерін ұсынды. Бірге пайдаланған кезде бұл оқу құралдары студенттерге белсенді, интерактивті сынып тәжірибесін бере алады, бұл оқушылардың өмір бойы оқуға деген қызығушылығын тудыруы мүмкін (Mehta, 2020) [20].

Қорытынды. Жобалық оқыту әдістері студенттердің қызығушылығын оятып, оқуға ынталандырады. Білім алушылардың жеке ерекшеліктерін және олардың білім алу қажеттіліктерін ескеретін әдістер оқу бағдарламасының мақсатына жетуге көмектеседі және студенттердің ақыл-ой әрекетінің сипатына сәйкес келеді. Мазмұнның сипаты оқыту әдісін таңдауды анықтайды және оқыту бағдарламасының негізінен теориялық сипаттағы бөлімдері бар. Басқа бөлімдер негізінен ғылыми немесе эксперименттік болып табылады және негізгі мәселе оқытылатын пәндердің мазмұны дәрістер арқылы ақпаратты беруге бағытталған тығыз теориялық сипатқа дейін қысқартылуы мүмкін.

Оқыту әдісі білім беру мақсаттарына жету үшін оқу бағдарламасының ең маңызды элементі болып табылады, өйткені ол оқушылардың қаншалықты білім алатынын, сондай-ақ олардың осы білімді практикада қолдана алуын анықтаушы фактор болып табылады. Жобалық оқыту әдісі студенттер үшін ең қызықты әдістердің бірі болып табылады, ол тек арнайы мұғалімдерге ғана емес, сонымен қатар басқа мамандық өкілдеріне де сапалы кәсіби қызметті жүзеге асыру үшін қажетті қолданбалы дағдылар мен білімдерді алуға көмектеседі.

Жобалық оқыту технологиясын қолдану мысалдарын қарастыра отырып, жоғары білімді реформалау күш-жігері кәсіби дамуға негізделген, ол «оқыту» терминінен шығып, олардың

танымдық және кәсіби дамуы үшін адами ресурстарды дамытуға бағытталған барлық бағдарламаларды, іс-шаралар мен тетіктерді қамтыды деп қорытынды жасауға болады. Қазіргі уақытта біліктілікті арттыру білім беру ұйымдарының ұйымдық құрылымдарындағы «оқыту» терминін өзгерту немесе әкімшілік бірлік болып табылмайды. Керісінше, ол практиканың салдары мен қолданбалы зерттеулерге сәйкес қоғамдағы, адамдардағы, ғылымдар мен білімдегі көптеген қарқынды заманауи өзгерістерге бейімделу қажеттілігін қанағаттандыратын шұғыл кәсіби (әкімшілік-техникалық) қажеттілікке айналды. Білім беру саласындағы біліктілікті арттыру саласында жүргізілген көптеген зерттеулер дәстүрлі жоғары білім парадигмасының заманауи өзгеруі оқыту нәтижелерін жақсартудың негізгі себептерінің бірі болып табылатынын дәлелдеді. Жоғары білім беруде сапа стандарттарына қол жеткізу және оның әлемдік рейтингін арттыру университеттерде жобалық оқытудан бастап, оны білім беру бағдарламаларында басымдыққа айналдырып, дұрыс ғылыми әдістемені қолдана отырып, үздіксіз кәсіби даму тәжірибесіне көшуді талап етеді. Жобалық оқыту технологиясын пайдалану көрсетілетін қызметті алушының сеніміне әкелетін дайындалған мамандардың сапасының тұрақты дамуын білдіреді.

Қаржыландыру көзі. Бұл зерттеуді Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым комитеті қаржыландырды (грант № BR28712661 – Аутистік спектр бұзылыстары бар білім алушыларды кешенді үздіксіз қолдаудың ұлттық жүйесі).

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Nagimzhanova K.M., Baimanova L., Magavin S.S., Adzhibaeva B.Z., Betkenova M.S. Basis of psychological and professional personality development of future educational psychologists // *Periodico Tche Quimica*. – 2019. – Vol. 16, № 33. – P. 351–368.
2. Makkonen T., Tirri K., Lavonen J. Engagement in learning physics through project-based learning: A case study of gifted Finnish upper-secondary-level students // *Journal of Advanced Academics*. – 2021. – Vol. 32, № 4. – P. 501–532. – DOI: <https://doi.org/10.1177/1932202X211018644>
3. Kokotsaki D., Menzies V., Wiggins A. Project-based learning: A review of the literature // *Improving Schools*. – 2016. – Vol. 19, № 3. – P. 267–277. – DOI: <https://doi.org/10.1177/1365480216659733>
4. Limberg D., Starrett A., Ohrt J., Irvin M., Lotter C., Roy G. School counselor and teacher collaboration to enhance students' career development using project-based learning // *Professional School Counseling*. – 2021. – Vol. 24, № 1. – P. 1–14. – DOI: <https://doi.org/10.1177/2156759X211011908>
5. Jackson N., Halbert A. Accelerating project-based learning in management contexts: An examination of impact // *Management Teaching Review*. – 2021. – Vol. 6, № 1. – P. 92–102. – DOI: <https://doi.org/10.1177/2379298119848102>
6. Zhou L., Li J. Developing core competence with project-based learning: Voices from Chinese high school students serving visually impaired students // *ECNU Review of Education*. – 2021. – Vol. 4, № 2. – P. 321–345. – DOI: <https://doi.org/10.1177/20965311211005478>
7. Shekarian M., Parast M. Do entrepreneurship skills improve project performance? A project-based learning perspective // *The Journal of Entrepreneurship*. – 2021. – Vol. 30, № 2. – P. 267–305. – DOI: <https://doi.org/10.1177/09713557211025653>
8. Imaz J. “How has your city changed?” Using project-based learning to teach sociology of education // *Education and Urban Society*. – 2021. – Vol. 53, № 9. – P. 1019–1038. – DOI: <https://doi.org/10.1177/00131245211004552>
9. Yang F., Maynard Q., Young S., Kenney J., Barber B., Boltz L., Womack B., Young T., Nelson-Gardell D., Zhang X. Qualitative research skills acquisition within social work doctoral education using project-based learning // *Qualitative Social Work*. – 2020. – Vol. 19, № 5–6. – P. 864–881. – DOI: <https://doi.org/10.1177/1473325019881190>
10. Almulla M. The effectiveness of the project-based learning (PBL) approach as a way to engage students in learning // *SAGE Open*. – 2020. – Vol. 10, № 3. – P. 1–15. – DOI: <https://doi.org/10.1177/2158244020938702>
11. Tauro F., Cha Y., Rahim F., Rasul M., Osman K., Halim L., Dennisur D., Esner B., Porfiri M. Integrating mechatronics in project-based learning of Malaysian high school students and teachers // *International Journal of Mechanical Engineering Education*. – 2017. – Vol. 45, № 4. – P. 297–320. – DOI: <https://doi.org/10.1177/0306419017708636>
12. Duke N.K., Halvorsen A.L., Strachan S.L. Project-based learning not just for STEM anymore // *Phi Delta Kappan*. – 2016. – Vol. 98, № 1. – P. 14–19. – DOI: <https://doi.org/10.1177/0031721716666047>
13. Chen S., Lai C., Lai Y., Su Y. Effect of project-based learning on development of students' creative thinking // *International Journal of Electrical Engineering & Education*. – 2019. – Vol. 57, № 3. – P. 232–250. – DOI: <https://doi.org/10.1177/0020720919846808>
14. Jones C., Collins K., Zbitew A. Accessibility as aesthetic in broadcast media: Critical access theory and disability justice as project-based learning // *Journalism & Mass Communication Educator*. – 2021. – Vol. 76, № 4. – P. 412–428. – DOI: <https://doi.org/10.1177/10776958211000198>

15. Friesem Y. *Teaching truth, lies, and accuracy in the digital age: Media literacy as project-based learning* // *Journalism & Mass Communication Educator*. – 2019. – Vol. 74, № 2. – P. 185–198. – DOI: <https://doi.org/10.1177/1077695819829962>

16. Rohm A., Stefl M., Ward N. *Future proof and real-world ready: The role of live project-based learning in students' skill development* // *Journal of Marketing Education*. – 2021. – Vol. 43, № 2. – P. 204–215. – DOI: <https://doi.org/10.1177/02734753211001409>

17. Mosier G., Bradley-Levine J., Perkins T. *Students' perceptions of project-based learning within the new tech school model* // *International Journal of Educational Reform*. – 2016. – Vol. 25, № 1. – P. 2–15. – DOI: <https://doi.org/10.1177/105678791602500101>

18. Belagra M., Draoui B. *Project-based learning and information and communication technology's integration: Impacts on motivation* // *International Journal of Electrical Engineering & Education*. – 2018. – Vol. 55, № 4. – P. 293–312. – DOI: <https://doi.org/10.1177/0020720918773051>

19. Khan Z., Abid M. *Role of laboratory setup in project-based learning of freshmen electrical engineering in Pakistan* // *International Journal of Electrical Engineering & Education*. – 2017. – Vol. 54, № 2. – P. 150–163.

20. Mehta C. *Flipping out and digging in: Combining the flipped class and project-based learning to teach adult development* // *International Journal of Aging and Human Development*. – 2020. – Vol. 91, № 4. – P. 362–372. – DOI: <https://doi.org/10.1177/0091415020919997>

IRSTI 14.35.09

<https://doi.org/10.51889/2959-5762.2026.89.1.022>

Abiyeva Zh.,^{1*} Chaklikova A.²

¹*Suleyman Demirel University, Almaty, Kazakhstan*

²*Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages,
Almaty, Kazakhstan*

FROM OUTCOMES TO PROCESSES: PORTFOLIO ASSESSMENT IN PRE-SERVICE ENGLISH LANGUAGE TEACHER EDUCATION

Abstract

Traditional assessment practices in higher education often emphasize outcomes while neglecting the learning process and the development of reflective and professional competencies. This limitation underscores the need for more authentic, process-oriented evaluation methods. The purpose of this study was to investigate the effectiveness of portfolio assessment in the course Linguodidactic Basis of Professional Activity of a Foreign Language Teacher at a Kazakhstani university, with a focus on how portfolios influence engagement, reflective learning, and the integration of theory into teaching practice. A qualitative case-study design, supported by descriptive quantitative analysis, was employed. The participants were 28 undergraduate students and two instructors. Data were collected from semi-structured interviews, portfolio artifacts, and rubric-based portfolio scores. The results of thematic analysis revealed four primary outcomes: (1) enhanced engagement and ownership of learning, (2) growth in reflective and metacognitive skills, (3) authentic application of theoretical knowledge in teaching practice, and (4) challenges related to time management and workload. Quantitative analysis showed that portfolio scores ranged from 64% to 98% ($M = 86\%$, $SD = 8.2$), with the highest results in developing teaching materials and the lowest in monitoring and evaluating learners. The key conclusion is that portfolio assessment supports constructive alignment between learning outcomes and competencies, fosters pedagogical reasoning, and promotes professional development. At the same time, variability in reflection depth and instructor workload highlights the need for additional scaffolding and support. Overall, the findings confirm that structured, criteria-based portfolios represent a practical and comprehensive tool for authentic assessment in teacher education.

Keywords: portfolio assessment, teacher education, reflective learning, authentic assessment, pedagogical competence.